

Kruiskulturele verskille in Suid-
Afrikaanse humor met spesifieke
verwysing na *Madam & Eve*

J.C. Ras

**KRUISKULTURELE VERSKILLE IN SUID-AFRIKAANSE
HUMOR MET SPESIFIEKE VERWYSING NA *MADAM &
EVE***

deur

JOHANNES CHRISTIAAN RAS

SKRIPSIE

voorgelê ter gedeeltelike vervulling van die vereistes vir die

graad

MAGISTER ARTIUM

in

TOEGEPASTE LINGUISTIEK

in die

DEPARTEMENT LINGUISTIEK EN

LITERATUURWETENSKAP

aan die

RANDSE AFRIKAANSE UNIVERSITEIT

STUDIELEIER

Dr. Anne-Marie Beukes

Oktober 2004

Dankie:

Ma, Pa, Ouma, Izak, Fran, Quintin, Kobus en Eva, dankie vir julle geduld en ondersteuning. Dankie Giel, Nadine, Ariana en al die ander vriende dat julle my gedurige afwesigheid so gelate aanvaar het

ABSTRACT:

South Africa is a multiracial and multicultural society, and the diversity of languages reflect a complex and differentiated nation. This investigative study attempts to show how South Africans from different cultural and linguistic groups experience the humour in the *Madam & Eve* comic strips and whether, to some extent, they share a common sense of humour.

The study starts with an investigation into the relationship between culture and language through the Sapir and Whorf hypothesis. Furthermore the study discusses the relationship between culture, language and humour to show that humour is in many instances culture specific. In culture-specific humour, the humour tends to be at the cost of people from a different cultural group; thus “we” can laugh at “them”.

The study also defines humour and investigates the working of humour through the superiority theory, the relief theory and the incongruence theory. The discussion shows that participants in humour need to share the right context and knowledge before they can enjoy the humour. The study looks at comic strips as a genre and how humour operates in comic strips. The investigation also discusses the background on and the characters in the *Madam & Eve* comic strips. The discussion shows the humour in the *Madam & Eve* comic strips depicts social issues, racial relationships, especially the relationship between the white *Madam*, her elderly mother and the black *Eve*, crime in South Africa and politics.

An empirical survey serves as the vehicle to investigate how respondents from different cultural and linguistic backgrounds experience the humour in *Madam & Eve*. The different examples were chosen to see if respondents experienced certain types of humour depicted in the comic strips in a negative way. The study includes analysis of the different racial and linguistic groups' experience of the humour depicted in the comic strips included in the questionnaire to show

differences in different groups' experiences. Although some of the respondents took a more neutral stance to some of the ethnic humour depicted in *Madam & Eve*, generally speaking the respondents experienced the humour depicted in the comic strips in a positive way.

INHOUDSOPGAWE

BL

Hoofstuk 1 – Inleiding en agtergrond tot die studie

1.1 Inleiding	1
1.2 Agtergrond tot die studie	1
1.3 Probleemstelling	3
1.4 Doel van die studie	4
1.5 Metodologie	4
1.6 Hoofstukindeling	5

Hoofstuk 2 – Literatuurstudie

2.1 Inleiding	6
2.2 Die verband tussen kultuur, taal en humor	
2.2.1 Wat is kultuur	6
2.2.2 Die verband tussen taal en kultuur	11
2.2.3 Die verband tussen humor en kultuur	14
2.2.4 Die diversiteit van die Suid-Afrikaanse samelewing	16
2.3 'n Bespreking van humor	
2.3.1 Wat is humor?	21
2.3.2 Die verband tussen humor en lag	23
2.3.3 Drie teorieë oor humor en lag	
2.3.3.1 Die superioriteitsteorie	24
2.3.3.2 Die verligtingsteorie	26
2.3.3.3 Die inkongruensieteorie	26
2.3.4 Gedeelde kennis vir die slaag van humor	
2.3.4.1 Die regte konteks is nodig vir die slaag van humor	30
2.3.4.2 Gedeelde kulturele kennis	32
2.4 'n Bespreking van strokiesprente	
2.4.1 Wat is strokiesprente?	33
2.4.2 Hoe werk strokiesprente?	34
2.4.3 Humor in strokiesprente	37

INHOUDSOPGAWE **BL**

2.4.4 Agtergrondskennis oor <i>Madam & Eve</i>	38
2.4.4.1 Bekendstelling aan die karakters en die stereotipes wat hulle verteenwoordig	38
2.4.4.1.1 <i>Madam</i>	38
2.4.4.1.2 <i>Eve</i>	39
2.4.4.1.3 <i>Mother Anderson</i>	40
2.4.5 Hoe die humor in <i>Madam & Eve</i> werk	41
2.4.5.1 Sosiale aangeleenthede	42
2.4.5.2 Rasseverhoudings in <i>Madam & Eve</i>	42
2.4.5.3 Misdaad	43
2.4.5.4 Politiek in <i>Madam & Eve</i>	44
2.5 Gevolgtrekking	45

Hoofstuk 3 – Empiriese komponent: metodologie

3.1 Inleiding	47
3.2 Doel van die studie	47
3.3 Metodologie	47
3.4 Vraelysontwerp	48
3.5 Tekortkominge van die studie	50
3.6 Gevolgtrekking	50

Hoofstuk 4 – Empiriese komponent: bespreking en ontleding

4.1 Inleiding	52
4.2 Bespreking van ontvangde vraelyste	52
4.2.1 Demografiese inligting	
4.2.1.1 Ras en moedertaal	52
4.2.1.2 Watter ander tale praat jy vlot?	53
4.2.1.3 Ouderdom	54
4.2.2 Oor <i>Madam & Eve</i>	54

INHOUDSOPGAWE **BL**

4.2.2.1	Het jy al ooit die strokiesprent <i>Madam & Eve</i> gelees/gesien?	54
4.2.2.2	Hoe dikwels lees/kyk jy na <i>Madam & Eve</i>	54
4.2.2.3	Waar kry jy <i>Madam & Eve</i> te lese/siene?	55
4.2.2.4 – 4.2.2.9	Kyk na die voorbeeld van <i>Madam & Eve</i> en merk jou toepaslike reaksie	56
4.2.2.10	Sou jy enigiemand na die bogenoemde strokiesprente verwys?	64
4.2.3	Respondente se kommentaar oor wat hulle humoristies gevind het en waaroor hulle aanstoot geneem het	65
4.3	Ontleding van die resultate	
4.3.1	Algemene ontleding	66
4.3.2	Ontleding volgens huistaal en rasgroep	
4.3.2.1	Swart respondente	69
4.3.2.2	Bruin respondente	70
4.3.2.3	Wit respondente	70
4.4	Strokiesprente: “Communication to the quick”	72
4.5	Gevolgtrekking	72

Hoofstuk 5 – Gevolgtrekkings en aanbevelings

5.1	Inleiding	73
5.2	Gevolgtrekkings gebaseer op die literatuurstudie en inligting verkry uit die empiriese studie	73
5.3	Aanbevelings	76
5.4	Gevolgtrekkings	77
	Bronnelys	78

INHOUDSOPGAWE

BL

Aanhangsel A: Afrikaanse vraelys

83

Aanhangsel B: Engelse vraelys

91

TABELLE

2.1 Huistaal per rasgroep

BL

6

2.2 Verdeling van huistaal per provinsie

19

KAART

2.1 Dominante huistaal per provinsie en munisipaliteit

19

